

Bemærkninger til lovforslaget

Efter den mangeårige debat om bogen og den danske litteraturs vilkår har regeringen besluttet at fremsætte et forslag til lov om litteratur. Lovforslaget skal ses som et led i de kulturpolitiske bestræbelser på at gavne og sikre kvalitetslitteraturen i Danmark og det danske sprogs fortsatte eksistens og udvikling. Forslaget til lov om litteratur indgår således på linie med den øvrige lovgivning, der støtter det litterære område, først og fremmest biblioteksafgiftsloven og loven om Statens Kunstfond.

Udgivelsen af betænkningen af 1994 fra Kulturministeriets litteraturpolitiske arbejdsgruppe (den såkaldte Pixie-bog) medførte en fornyet diskussion om litteraturpolitikens mål og midler og affødte en øget opmærksomhed omkring bogens situation. Betænkningen pegede overordnet på behovet for en samlet statslig litteraturpolitik. Generelt må det konstateres, at bogmarkedet er blevet en del af et internationalt mediemarked, hvor det i stadig højere grad er blevet de kommercielle interesser, der er toneangivende. På dette mediemarked er det ikke de litterære kvaliteter, der er af afgørende betydning. Desuden er bogen ikke længere det primære medie i sammenhængen, men er i hård konkurrence med mange andre medier, især indenfor informationsteknologien. Hertil kommer, at bogindkøbene til de offentlige biblioteker har vist en klar og betydelig nedgang over en årrække. Disse faktorer har i forbindelse med de relativt høje bogpriser i Danmark og de små oplag medvirket til at forfattere kun rent undtagelsesvis opnår en blot rimelig indtægt af deres skribtverksamhed.

Hensigten med en lov om litteratur er – blandt andet i erkendelsen af kvalitetsbogens betydning for bevarelsen og fornyelsen af det danske sprog – at søge at tilvejebringe nye muligheder for produktionen af skønlitteratur gennem en målrettet og selektiv indsats til gavn for det litterære kredsløb, herunder en sikring af publikums fortsatte adgang til kvalitetsudgivelser.

Litteraturrådet

I loven foreslås oprettet et litteraturråd på 5 medlemmer. Rådet skal virke som organ for en samlet dansk litteraturpolitik og arbejde for at styrke litteraturens stilling. I den forbindelse er det rådets opgave løbende at følge litteraturens og bogens situation i Danmark og virke som et debatforum for litteraturpolitiske spørgsmål.

Det indgår blandt rådets opgaver at være høringsorgan for Kulturministeriet i litterære og litteraturpolitiske spørgsmål, herunder spørgsmål om biblioteksafgiften. Litteraturrådet skal desuden virke som rådgiver for Kulturministeriet i generelle spørgsmål om biblioteksafgiften.

Rådet skal animere til eksperimenter med nye former for produktion og formidling af litteratur og koordinere offentlige og private initiativer på området m.v. Samlet skal rådet tilstræbe en styrkelse af såvel produktionen som udbredelsen af kvalitetslitteratur.

Rådet skal årligt til Kulturministeriet indsende forslag til en aktivitetsplan vedrørende de tilskudsrammer, der foreslås afsat til opfyldelse af lovens formål. Aktivitetsplanen skal indeholde en kort rapport om litteraturens aktuelle situation i Danmark.

I betænkningen af 1994 fra Kulturministeriets litteraturpolitiske arbejdsgruppe blev det foreslået, at Litteraturrådets medlemmer udpeges af kulturministeren. Det har i ministeriet været overvejet, hvorvidt der bør være organisationsudpegede medlemmer i rådet. Kulturministeriet er imidlertid af en opfattelse, at Litteraturrådet skal sammensættes således, at rådets formand og medlemmer bliver personligt udpegede således, at de ikke repræsenterer specifikke organisationsinteresser. Rådets virksomhed er rettet mod varetagelsen af samfundets generelle interesse i et styrket litterært kredsløb. Det er derfor af betydning, at Litteraturrådets medlemmer står frit og alene er personligt ansvarlige for deres virksomhed i rådet. Litteraturrådet skal sammensættes således, at dets medlemmer repræsenterer en bred litterær sagskundskab, der tilsammen dækker lovens virke- og støtteområder.